

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

موضوع پایان نامه :

تحول اندیشه اخوان المسلمين

۱۹۸۷ - ۱۹۸۸:

استاد راهنما :

جناب آقای دکتر محمد باقر خرمشاد

استاد مشاور :

جناب آقای دکتر مصطفی کواکبیان

۱۳۸۷ / ۲ / ۲۸

نگارش :

مصطفی جوهر کش

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

رساند: اندیشه اسلامی (دانش)

سال تحصیلی ۱۳۸۶

\ o o V V A

فهرست مطالب

عنوان
صفحه

مقدمه

.....
.....
.....

١.....

فصل اول کلیات تحقیق

.....
.....
.....

٢.....

(۱) طرح مسئله

.....
.....
.....

٦.....

(۲) سؤال تحقیق

.....
.....
.....

٧.....

(۳) فرضیه

.....
.....
.....

٧

(۴) روش تحقیق

.....
.....
.....

٨.....

۵) تعریف مفاهیم

٨

۶) اهمیت و ارزش تحقیق

٩

۷) اهداف تحقیق

٩

۸) سابقه پژوهش

٩ ...

۹) مشکلات و موانع تحقیق

١١

۱۰) سازماندهی تحقیق

١٢

فصل دوم : بنیاد های فکری اخوان المسلمین در آغاز

.....
.....	۱۳.....
۱) پیدایش و گسترش اخوان المسلمین
.....
.....
.....	۱۴
۲) نگاهی به اندیشه های اسلامی در زمان حسن	البناء
.....
.....	۱۷.....
۳) علل عقب ماندگی و اخطاط جهان اسلام از	دیدگاه البناء
.....
.....	۱۹.....
۴) جمع بندی عقاید حسن البناء
.....
.....
.....	۲۱
۵) علت موفقیت و گسترش اخوان در دهه ۳۰ و	۴۰ میلادی

۲۴...

(۶) بررسی موضوع انشعابات اخوان و روابط آن
با سایر گروهها و جریان های اسلامی

۲۶.....

(۷) جمع بندی فصل

۳۱.....

فصل سوم : تأثیرات سید قطب بر اندیشه اخوان
المسلمین

۳۲.....

(۱) سید قطب (متفکر و اندیشمند نیروهای
رادیکال اسلامی)

۳۳.....

(۲) سیر اندیشه ی سید قطب

۳۵.....

(۳) برنامه حرکت اسلامی سید قطب برای استقرار
نظام اسلامی

۳۷

۴) جامعه اسلامی در اندیشه‌ی سید قطب

۴۰

۵) اندیشه‌ی سید قطب در برابر فقه اسلامی

۴۴

۶) اسلام ناگزیر از حکومت کردن

۴۸

۷) عکس العمل نیرو‌ها و جریان‌های مختلف در
مقابل سید قطب

۵۱

۸) جمع‌بندی فصل

۵۴

فصل چهارم : تحول و تغییر در اندیشه اخوان
المسلمین رادیکالیسم و رشد آن

۵۷

مقدمه فصل

٥٩ . . .

(١) جريانات اسلامی رادیکال مصر پس از سید قطب

٥٧

الف- جماعه المفاصله الكامله (طرفداران جدائی
کامل)

٥٨

ب- جماعه العزله الشعوريه (انجمن جدائی
معنوی)

٦٤

١-ب - ١- گروه آکادمی ارتش

٦٥

١-ب-٢- سازمان الجهاد

.....
٦٨
(٢) زمینهٔ خیزش و حرکت در مصر
.....
.....
.....
.....
.....	7٣
(٣) استراتژی کسب قدرت سیاسی (توسط الجہاد)
.....
.....
.....	7٨
الف- تشکیلات سازمانی جماعت الجہاد
.....
.....
.....
.....	8٣ ..
ب- انتخاب امیر و مفتی
جماعت
.....
.....
.....	8٥
ج- تدوین جزوه درسی (الجہاد فریضه الغائبہ)
.....
.....
.....
.....	8٨ ..
(٤) مقدمات و مهیا سازی ترور سادات توسط الجہاد

۹۴.....

۵) فتاوی اعدام سادات

۹۹.....

۶) اهداف و انگیزه های ایدئولوژیک الجهاد
برای کشتن سادات

۱۰۰.....

۷) تأثیرات اقدام خالد اسلامبولی در ترور
садات

۱۰۵.....

۸) نقاط ضعف سازمان الجهاد

۱۰۷.....

۹) عکس العمل رژیم در مقابل شیخ عبدالرحمن
دنهنده فتوای قتل سادات

۱۰۸.....

۱۰) موضع الازهر و رژیم در برابر کتاب فریضه
الغائبہ

۱۰۹	جمع بندی فصل
۱۱۲	
۱۱۴	فصل پنجم : اخوان المسلمين نوین (تولد از حافظه کاری و بنیاد های فکری)
۱۱۵	(۱) جریان های محافظه کار پس از سید قطب دهه ۷۰ اخوان المسلمين نوین
۱۱۶	(۲) روابط اخوان نوین و سادات
۱۲۱	(۳) اساسنامه حزبی اخوان المسلمين نوین
۱۲۳	(۴) تحول در ایدئولوژی و جهان بینی اخوان المسلمین

الف- نظام اقتصادی

۱۲۳

ب- نظام سیاسی

۱۲۴

۵) دیدگاه اخوان نوین در مورد مبارزات
انتخاباتی و احزاب

۱۲۷

۶) پارلمان و فواید آن از دیدگاه اخوان نوین

۱۲۸

۷) اخوان نوین و روش مبارزه

۱۳۳

۸) اخوان نوین و وحدت اعراب

۱۳۶

۹) اخوان نوین و تشکیل حکومت

..... ۱۳۸

۱۰) اخوان نوین و تقریب مذاهب

..... ۱۳۹

۱۱) تفاوت های اخوان قدیم و نوین در مورد
دشمنان

..... ۱۴۰

۱۲) جمع بندی فصل

..... ۱۴۵

فصل ششم : جدید ترین دیدگاهها و اندیشه های
اخوان (اخوان
نوین)

۱) اخوان و اقلیت های دینی

..... ۱۵۲

۲) دیدگاههای اخوان در مورد حکومت و جامعه

۱۵۶

۳) اخوان و اندیشه های آنها در مورد زن

۱۶۱

۴) اخوان و اپوزیسیون

۱۶۵

۵) اخوان و بنیاد گرایی

۱۷۱

۶) اخوان و تبادل قدرت

۱۷۵

۷) اندیشه اخوان المسلمين در مورد

خلافت

۱۷۷

۸) اخوان و کثرت گرایی

۱۸۶

۹) کثرت گرایی حزبی از نظر اخوان المسلمين

۱۹۱

۱۰) اخوان و اندیشه های آنها در اروپا

۱۹۴

۱۱) اصول و مبادی دموکراسی در اندیشه اخوان
المسلمین

۱۹۹

۱۲) نتیجه گیری

۲۰۸

منابع و مآخذ

٢١٩

من لم يشكر المخلوق و من لم يشكر الخالق

اکنون که به یاری خداوند پس از گذشت یک سال و اندی این رساله به پایان رسید

جای دارد از همه کسانی که مرا در اتمام این تحقیق یاری کرده اند ، تشکر شود .

خصوصاً از استاد راهنمای جناب آقای دکتر محمد باقر خرمشاد که علیرغم بار سنگین

مسئولیت اجرایی و علمی کمال مساعدت و راهنمایی را با اینجانب داشتند ، نهایت

سپاس و امتنان را نسبت به ایشان دارم .

از استاد مشاور جناب آقای دکتر مصطفی کواکبیان که در مورد این پایان نامه

زحمات زیادی را متحمل شده اند صمیمانه سپاسگزارم .

در پایان از همسر و دو فرزندم در مدتها که بندی مشغول مطالعه و گردآوری این

پژوهش بودم و آنها از خود تحمل و گذشت نشان دادند تشکر من کنم .

چکیده :

اندیشه سیاسی و اجتماعی اخوان‌الملّمین از آغاز تا کنون دارای فراز و نشیب‌هایی بوده است. مواضع متضاد برخی از رهبران و شاخه‌های منتوی این جماعت نشان از این سیر تحولات دارد. در این پژوهش ابتدا به بنیاد های فکری حسن البناء مرشد عام اخوان در آغاز اشاره شده است و سپس جریان های فکری رادیکال و محافظه کار و تأثیرات آن بر این جنبش مورد بررسی قرار گرفته است. در پایان جدید ترین تحولات صورت گرفته در جنبش اخوان‌الملّمین را از نظر خواهیم گذراند.

هو الحکیم

بیش از صد سال است که جنبش های سیاسی نوین در جهان اسلام رخ داده است آنچه از این نهضت ها به جهان عرب مربوط می شود ، برای جهان اسلام از اهمیت خاصی برخوردار است . یکی از این جنبش ها اخوان المسلمين مصر می باشد که در طی نیم قرن گذشته رشد و توسعه یافته و توانسته تأثیرات مهمی را نه تنها در کشور مبدأ بلکه در سایر کشور های عربی و اسلامی و حتی در بین مسلمانان اروپا بر جای گذارد . این جنبش نتیجه برخورد سه اندیشه عمده فکری بود که توانست عقاید چندین نسل از اسلام گرایان را تحت تأثیر قرار دهد.

لذا ما در این پژوهش سیر تحول اندیشه اخوان المسلمين را از آغاز تا به امروز مورد بررسی قرار دادیم . امید است که این پژوهش علیرغم کاستی ها و نواقصی که دارد بتواند تا حدودی در شناسایی این جنبش اسلامی کمک نماید .

فصل اول:

کلیات تحقیق